

Dearest Dutch & Belgian Readers

TEN YEARS AGO, I CLIMBED TO THE TOP OF A VERY HIGH HILL. I SAT DOWN, EXHAUSTED, LOOKING OUT AT THE VAST LANDSCAPE, SO FULL OF SPACE, SO EMPTY OF PEOPLE, AND THOUGHT, "THIS IS WHAT IT MUST FEEL LIKE, TO LIVE FOREVER."

THAT BONE-DEEP FATIGUE, THAT LONELINESS, THAT ABSENCE OF AN END.

BUT I WAS WRONG.

TO SURVIVE ETERNITY, YOUR DESIRE TO KEEP GOING MUST OUTWEIGH THE DARKER URGE TO STOP, TO LIE DOWN, TO GIVE IN.

ADDIE TAUGHT ME THAT.

SHE LED ME ON A JOURNEY OF STUBBORN HOPE & DEFIANT JOY, SHE SHOWED ME THAT NO MATTER HOW DARK & DIFFICULT AND LONG A LIFE FEELS, IT IS ALWAYS WORTH LIVING.

I CAN'T WAIT FOR YOU TO MEET HER. I HOPE SHE STICKS WITH YOU, THE WAY SHE HAS STUCK WITH ME. THE WAY SHE ALWAYS WILL.

V.E. Schwab bij Boekeryj:

De *Schemering*-trilogie:

De kleuren van magie

De kleuren van schaduw

De kleuren van licht

Het onzichtbare leven van Addie LaRue

V.E. Schwab

HET
ONZICHTBARE
LEVEN VAN
ADDIE LARUE

Een leven dat niemand zich kan herinneren.
Een verhaal dat je nooit zult vergeten.

De citaten uit *De storm* van William Shakespeare op p. 403 zijn afkomstig uit de vertaling van Willy Courteaux.

ISBN 978-90-225-9193-2

ISBN 978-94-023-1592-9 (e-book)

NUR 302/334

Oorspronkelijke titel: *The Invisible Life of Addie LaRue*

Vertaling: Merel Leene

Omslagontwerp en -beeld: DPS Design & Prepress Studio,
Amsterdam

Illustraties schutbladen: Rosie Fowinkle (rosiethorns88)

Illustraties binnenwerk: Jennifer Hanover

Zetwerk: Pier Post

© 2020 by Victoria Schwab

© 2021 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Voor Patricia
omdat je nooit hebt vergeten.*

De oude goden zijn misschien groot, maar ze zijn niet vriendelijk en niet barmhartig. Ze zijn wispelturig, grillig, als maanlicht op het water of schimmen in een storm. Als je ze toch per se wilt aanroepen moet je oppassen; je moet uitkijken waar je om vraagt, bereid zijn om de prijs te betalen. En hoe wanhopig of ellendig je je ook voelt, je moet nooit bidden tot de goden die pas na het donker antwoord geven.

Estele Magritte
1642-1719

Villon-sur-Sartbe, Frankrijk
29 juli 1714

Een meisje rent voor haar leven.

De zomerhitte brandt in haar rug, maar er zijn geen fakkels, er is geen boze meute, alleen de verre lantaarns van de bruiloftsgasten, de rossige gloed van de zon die tegen de horizon botst, breekt en over de heuvels stroomt, en de rokken van het meisje raken verstrikt in het gras terwijl ze in de richting van de bossen rent en probeert het stervende licht voor te zijn.

Stemmen drijven mee op de wind, roepen haar naam.

'Adeline? Adeline? Adeline!'

Haar schaduw strekt zich voor haar uit – te lang, de randen worden steeds vager – en witte bloemetjes tuimelen uit haar haar en vallen als sterren op de grond. Een sterrenbeeld in haar kielzog, bijna net als dat op haar wangen.

Zeven sproeten. Een voor elke liefde die ze zou kennen; dat had Estele gezegd toen het meisje nog jong was.

Een voor elk leven dat ze zou leiden.

Een voor elke god die over haar waakte.

Nu bespotten ze haar, die zeven sproeten. Beloftes. Leugens. Ze heeft helemaal geen liefdes gekend, geen levens geleid, geen goden ontmoet, en nu is haar tijd om.

Toch loopt het meisje niet langzamer, kijkt ze niet achterom; ze wil het leven niet zien dat daar staat te wachten. Statisch als een tekening. Beklemmend als een graftombe.

In plaats daarvan rent ze.

DEEL I

DE GODEN DIE NA HET
DONKER ANTWOORD GEVEN

Titel: *Revenir* (Terugkomen)

Kunstenaar: Arlo Miret

Jaar: 1721-1722

Medium: marmer, essenhout

Herkomst: in bruikleen van het Musée d'Orsay

Beschrijving: Een serie beeldjes van vijf houten vogels in diverse houdingen vlak voor de vlucht, bevestigd op een smalle marmeren sokkel.

Achtergrond: Miret was een toegewijd autobiograaf en hield dagboeken bij die inzicht bieden in de gedachtewereld en het scheidingsproces van de kunstenaar. Miret schreef dat hij voor *Revenir* geïnspireerd werd door een houten figuurtje dat hij in de winter van 1715 in Parijs op straat vond. Er wordt gezegd dat deze vogel, die bij de vondst een gebroken vleugel had, is nagemakt als de vierde in de serie (maar dan intact), de vogel die op het punt staat weg te vliegen.

Geschatte waarde: \$ 175.000

New York
10 maart 2014

Het meisje wordt wakker in het bed van iemand anders.

Terwijl ze daar volkomen roerloos ligt, probeert ze de tijd vast te houden als de adem in haar borst; alsof ze zo kan voorkomen dat de klok verder tikt, dat de jongen naast haar wakker wordt, en er door pure wilskracht voor kan zorgen dat de herinnering aan hun nacht levend blijft.

Ze weet natuurlijk dat dat niet kan. Weet dat hij dit zal vergeten. Dat overkomt ze allemaal.

Het is niet zijn schuld; het is nooit hun schuld.

De jongen slaapt nog, en ze kijkt naar zijn langzaam op- en neergaande schouders, de plek waar zijn donkere krullen tegen zijn nek liggen, het litteken op zijn ribben. Details die ze zich allang heeft ingeprint.

Zijn naam is Toby.

Gisteravond heeft ze hem verteld dat zij Jess heet. Dat was een leugen, maar alleen omdat ze haar echte naam niet kan uitspreken – een van de venijnige details, als onzichtbare brandnetels in het gras. Verborgen weerhaakjes die bedoeld zijn om te prikken. Wat is een mens anders dan de sporen die hij achterlaat? Ze heeft geleerd om naast het prikkende onkruid te stappen, maar soms is een wond niet te vermijden – een herinnering, een foto, een naam.

De afgelopen maand is ze Claire, Zoe, Michelle geweest, maar twee avonden geleden, toen ze Elle was en het nachtcafé na een van zijn optredens sloot, vertelde Toby dat hij verliefd was op een meisje dat Jess heette, hij had haar alleen nog niet ontmoet.

Dus nu is ze Jess.

Toby beweegt zich, en ze voelt de oude, bekende pijn in haar borst terwijl hij zich uitrekt, naar haar toe rolt... maar niet wakker wordt, nog niet. Zijn gezicht is slechts een paar centimeter bij haar vandaan, zijn lippen iets geopend in zijn slaap, zwarte krullen die een schaduw over zijn ogen werpen, donkere wimpers tegen zijn lichte wangen.

Ooit, toen ze samen langs de Seine slenterden, plaagde de duisternis het meisje, zei tegen haar dat ze een 'type' had, insinueerde dat de meeste mannen die ze koos – en zelfs sommige van de vrouwen – wel heel erg veel op hém leken.

Hetzelfde donkere haar, dezelfde felle ogen, dezelfde scherpe trekken. Maar dat was niet eerlijk.

Tenslotte zag de duisternis er alleen maar zo uit vanwege haar. Zij had hem die vorm gegeven, zij had gekozen wat hij moest worden, wat ze wilde zien.

Weet je niet meer, had ze hem toen gezegd, dat je alleen maar schaduw en rook was?

Liefste, zei hij met die fluweelzachte, volle stem van hem, ik was de nacht zelf.

Nu is het ochtend, in een andere stad en een andere eeuw, het felle zonlicht schijnt dwars door de gordijnen heen, en Toby beweegt alweer, duikt langzaam op uit de diepten van de slaap. En het meisje dat Jess is – was – houdt opnieuw haar adem in terwijl ze zich een versie van deze dag probeert voor te stellen waarin hij wakker wordt, haar ziet en zich alles herinnert.

Waarin hij glimlacht, haar wang streelt en 'goedemorgen' zegt.

Maar dat zal niet gebeuren, en ze wil niet de vertrouwde lege blik zien, wil niet toekijken terwijl de jongen zijn best doet om de gaten op te vullen waar herinneringen aan haar zouden moeten zitten, wil er geen getuige van zijn dat hij die gemaakt nonchalante houding aanneemt. Die act heeft het meisje vaak genoeg gezien, ze kent alle maniertjes door en door, dus laat ze zich liever uit bed glijden en loopt op blote voeten naar de woonkamer.

In de spiegel in de gang vangt ze een glimp van zichzelf op en merkt op wat iedereen altijd opmerkt: de zeven sproeten, uitgestrooid over haar wangen en neus als een lint van sterren.

Haar eigen privésterrenbeeld.

Ze buigt zich naar voren en ademt op de spiegel. Probeert met haar vingertop haar naam in het wolkje te schrijven. *A – d –*

Verder komt ze niet, want de letters verdwijnen alweer. Dat ligt niet aan het medium; het doet er niet toe hoe ze haar naam probeert te zeggen, hoe ze haar verhaal probeert te vertellen. En ze heeft het geprobeerd, met potlood, met verf, met bloed.

Adeline.

Addie.

LaRue.

Het heeft geen zin.

De letters verkruijmen of vervagen. De klanken sterven in haar keel.

Haar hand valt langs haar zij en ze draait zich om naar de woonkamer.

Toby is muzikant, en de sporen daarvan zijn overal zichtbaar.

De instrumenten die tegen de muren staan. De neergekrabbelde zinnestjes en muzieknoden overal verspreid op de tafels: maten van half herinnerde melodieën tussen boodschappen en wekelijkse to-dolijstjes. Maar hier en daar is een andere hand zichtbaar: de bloemen die sinds kort in de vensterbank van de keuken staan, hoewel hij niet meer weet wanneer die gewoonte begonnen is. Het boek over Rilke waarvan hij zich niet herinnert het gekocht te hebben. De dingen die blijven, ook als de herinneringen zijn vervaagd.

Toby is altijd traag met opstaan, dus zet Addie thee voor zichzelf. Zelf drinkt hij het niet, maar toch staat het er, in zijn keukenkastje, een busje losse ceylonthee en een doosje met zijden theezakjes. Een overblijfsel van een nachtelijk bezoekje aan de supermarkt, een jongen en een meisje die hand in hand door de gangpaden lopen omdat ze niet konden slapen. Omdat zij niet wilde dat er een einde aan de nacht kwam, niet klaar was om los te laten.

Ze tilt de mok op, snuift de geur op en tegelijkertijd de herinneringen die mee omhoogkringelen.

Een park in Londen. Een patio in Praag. Een vergaderruimte in Edinburgh.

Het verleden dat als een zijden laken over het heden is getrokken.

In New York is het een koude ochtend, de ramen zijn wit door de vorst, dus pakt ze een deken van de rugleuning van de bank en slaat die om haar schouders. Aan het ene uiteinde van de bank staat een gitaarkoffer en op het andere uiteinde zit Toby's kat, dus gaat ze op de pianokruk zitten.

De kat, die ook Toby heet ('Zodat ik tegen mezelf kan praten zonder dat het raar overkomt...' legde hij uit), kijkt naar haar terwijl ze op haar thee blaast.

Ze vraagt zich af of hij zich haar herinnert.

Haar handen zijn nu warmer en ze zet de mok boven op de piano. Ze schuift de doek van de toetsen, buigt en strekt haar vingers en begint zo zachtjes mogelijk te spelen. In de slaapkamer hoort ze Toby-de-man in actie komen, en haar hele wezen, van haar skelet tot aan haar huid, verstijft.

Dit is altijd het moeilijkste.

Addie had kunnen vertrekken – had móéten vertrekken – weg kunnen glijpen terwijl hij nog sliep, op het moment dat hun ochtend nog een uitloper van hun nacht was, een in barnsteen gestold moment. Maar nu is het te laat, dus sluit ze haar ogen en speelt door, houdt haar hoofd gebogen terwijl ze onder de noten zijn voetstappen hoort, laat haar vingers verder spelen terwijl ze voelt dat hij in de deuropening staat. Hij zal er staan, het tafereel in zich opnemen en proberen de gebeurtenissen van gisteravond te reconstrueren, hoe het misschien ontspoord is, wanneer hij een meisje ontmoet en mee naar huis genomen kan hebben, of hij misschien te veel gedronken heeft, waarom hij zich er helemaal niets van herinnert.

Maar ze weet dat Toby haar niet zal onderbreken zolang ze speelt, dus geniet ze nog een paar seconden lang van de muziek voordat ze zichzelf dwingt om te stoppen, op te kijken en te doen alsof ze de verwarring op zijn gezicht niet ziet.

'Goeiemorgen,' zegt ze. Haar stem klinkt opgewekt en haar accent, ooit plattelands-Frans, is nog maar zo licht dat ze het nauwelijks meer hoort.

'Eh... goeiemorgen.' Toby haalt een hand door zijn losse zwarte

krullen, en het siert hem dat hij net zo kijkt als anders: lichtelijk verward en verbaasd dat er in zijn woonkamer een meisje zit dat onder die deken niets anders draagt dan haar ondergoed en een geleend t-shirt met de naam van zijn lievelingsband erop.

‘Jess.’ Ze voorziet hem van de naam die hij zelf niet kan vinden omdat die er niet is. ‘Het geeft niet,’ zegt ze, ‘als je je het niet herinnert.’

Toby bloost, duwt Toby-de-kat opzij en laat zich op de kussens van de bank zakken. ‘Het spijt me... Dit is niets voor mij. Zo’n soort man ben ik niet.’

Ze glimlacht. ‘Zo’n soort meisje ben ik niet.’

Hij glimlacht ook, en het is als een straal zonlicht die de schaduwen van zijn gezicht verjaagt. Hij knikt naar de piano, en ze wil dat hij iets zegt als: ik wist niet dat je kon spelen, maar in plaats daarvan zegt Toby: ‘Je speelt echt goed’, en dat is ook zo. Het is verbazingwekkend wat je allemaal kunt leren als je er de tijd maar voor hebt.

‘Dank je,’ zegt ze terwijl ze haar vingertoppen over de toetsen laat glijden.

Toby, die nu rusteloos wordt, vlucht de keuken in. ‘Koffie?’ vraagt hij terwijl hij in de kastjes rommelt.

‘Ik heb al thee gevonden.’

Ze begint aan een ander nummer. Niets ingewikkelds, gewoon een reeks noten. Een beginnetje ergens van. Ze vindt de melodie, pikt haar op, maar laat haar weer tussen haar vingers vandaan glijden als Toby met een dampende mok in zijn handen de kamer in komt.

‘Wat was dat?’ vraagt hij. Zijn ogen lichten op zoals ze dat alleen bij kunstenaars doen: schrijvers, schilders, muzikanten, iedereen die wel eens een moment van inspiratie kent. ‘Het klonk bekend...’

Een schouderophalen. ‘Je hebt het gisteravond voor me gespeeld.’

Het is geen leugen, niet echt. Hij heeft het voor haar gespeeld. Nadat ze het hem had voorgedaan.

‘Is dat zo?’ zegt hij met gefronst voorhoofd. Hij zet zijn koffie al neer en pakt van het dichtstbijzijnde tafeltje een potlood en een notitieblokje. ‘Jezus... ik moet echt dronken zijn geweest.’ Hij schudt zijn hoofd terwijl hij het zegt; Toby is niet het soort songwriter dat ervan

houdt om onder invloed te werken. ‘Herinner je je nog meer?’ vraagt hij terwijl hij het notatieblok doorbladert.

Ze begint weer te spelen en leidt hem door de noten heen. Hij weet het niet, maar hij is al weken met dit nummer aan het werk. Of nou ja, dat zijn zij.

Samen.

Ze glimlacht flauwtjes terwijl ze doorspeelt. Dit is het gras tussen de brandnetels. Een veilige plek om je voeten neer te zetten. Haar eigen stempel kan ze niet zetten, maar als ze voorzichtig is kan ze het stempel aan iemand anders geven. Niets concreets natuurlijk, maar dat is inspiratie zelden.

Toby heeft inmiddels zijn gitaar erbij gepakt; met het instrument balancerend op zijn knie volgt hij haar melodie terwijl hij zachtjes in zichzelf mompelt. Dat het goed is, dat het anders is, dat het iets is.

Ze stopt met spelen en staat op. ‘Ik kan beter gaan.’

Wanneer Toby opkijkt, rolt de melodie van de snaren af. ‘Wat? Ik ken je nog niet eens.’

‘Precies.’ Ze loopt naar de slaapkamer om haar kleren te halen.

‘Maar ik wil je graag leren kennen.’ Toby legt de gitaar neer en volgt haar door het appartement, en dit is het moment waarop het allemaal vreselijk oneerlijk lijkt, het enige moment waarop ze het gevoel heeft dat de frustratie haar dreigt te overspoelen. Omdat ze al wekenlang bezig is hem te leren kennen. En hij urenlang bezig is geweest haar te vergeten. ‘Niet zo snel.’

Ze verafschuwt dit gedeelte. Ze had niet moeten blijven hangen. Had allang niet slechts vergeten maar ook verdwenen moeten zijn, maar altijd is er die knagende hoop dat het deze keer anders zal zijn, dat hij het zich deze keer zal herinneren.

Ik herinner het me, zegt de duisternis in haar oor.

Ze schudt haar hoofd om de stem te laten verdwijnen.

‘Vanwaar die haast?’ zegt Toby. ‘Laat me op zijn minst ontbijt voor je klaarmaken.’

Maar ze is te moe om het spel alweer zo snel te spelen, dus liegt ze liever, zegt dat ze iets moet doen, en ze staat zichzelf niet toe om ook maar even stil te blijven staan, want zodra ze dat doet, weet ze

dat ze niet de kracht zal hebben om opnieuw te beginnen, en dan zal het wiel doordraaien, met een affaire die 's ochtends begint in plaats van 's avonds. Maar het zal niet minder moeilijk zijn wanneer het eindigt, en als ze dan toch opnieuw moet beginnen, is ze liever de romantische ontmoeting aan de bar dan de vergeten nasleep van een onenightstand.

Straks maakt het trouwens toch niet meer uit.

'Jess, wacht.' Toby grijpt haar hand. Hij worstelt om de juiste woorden te vinden, geeft het op en begint opnieuw. 'Ik heb vanavond een optreden, in de Alloway. Waarom kom je niet? Het is op...'

Ze weet natuurlijk waar het is. Daar hebben ze elkaar de eerste keer ontmoet, en de vijfde keer, en de negende. En als ze belooft te komen, is er die stralende glimlach. Zoals altijd.

'Afgesproken?' vraagt hij.

'Afgesproken.'

'Dan zie ik je daar,' zegt hij, woorden vol hoop terwijl zij zich omdraait en de deur uit loopt.

Ze kijkt achterom en zegt: 'Vergeet me in de tussentijd niet.'

Een oude gewoonte. Bijgeloof. Een smeekbede.

Toby schudt zijn hoofd. 'Hoe zou ik jou kunnen vergeten?'

Ze glimlacht, alsof het maar een grapje is.

Maar terwijl Addie zichzelf dwingt om de trap af te lopen weet ze dat het op dit moment al gebeurt. Ze weet dat zij verdwenen zal zijn zodra hij de deur dichtdoet.

Maart is een vreselijk grillige maand.

Het is de naad tussen winter en voorjaar, hoewel het woord 'naad' een regelmatig stiksel suggereert, terwijl maart meer lijkt op een slordige rij met onvaste hand genaaide steken, zoals de maand wild heen en weer springt tussen januarigrauw en junigroen. Je hebt geen idee wat je zult tegenkomen totdat je de deur uit loopt.

Estele noemde dit altijd de rusteloze dagen, wanneer de warmbloediger goden zich begonnen te roeren en de koudbloedige exemplaren tot bedaren kwamen. Wanneer dromers de grootste kans hadden slechte ideeën te krijgen en zwervers eerder verdwaalden.

Addie is altijd geneigd geweest tot beide.

En dus is het geen verrassing dat ze is geboren op 10 maart, vlak naast die rafelige naad, hoewel het ontzettend lang geleden is dat Addie zin had om die datum te vieren.

Drieëntwintig jaar lang was ze als de dood voor dat baken in de tijd, voor wat het inhield: dat ze opgroeide, ouder werd. En daarna was een verjaardag eeuwenlang iets nogal nutteloos, veel minder belangrijk dan de avond waarop ze afstand deed van haar ziel.

Dood en hergeboorte ineen, die datum.

Maar toch, het is haar verjaardag, en bij een verjaardag hoort een cadeau.

Ze blijft voor een boetiek staan, haar weerspiegeling als een geest in de ruit.

Achter het brede raam staat een etalagepop die midden in een stap bevroren lijkt, het hoofd heel licht naar één kant gebogen alsof ze naar een liedje luistert dat alleen zij kan horen. Om het lange boven-

lijf een trui met brede strepen; een glimmende gladde legging die in kniehoge laarzen verdwijnt. Eén hand omhoog, de vingers gehaakt in de kraag van het jasje dat over een schouder hangt. Terwijl Addie de etalagepop bestudeert, betrapt ze zichzelf erop dat ze de houding imiteert; ze gaat net iets anders staan, houdt haar hoofd een tikje scheef. En misschien is het gewoon de dag, misschien is het de belofte van voorjaar in de lucht, of misschien is ze gewoon in de stemming voor iets nieuws.

In de boetiek ruikt het naar onaangestoken kaarsen en ongedragen kleren, en Addie laat haar vingers langs katoen en zijde glijden totdat ze de gebreide trui met strepen vindt, die van kasjmier blijkt te zijn. Ze gooit hem over haar arm, samen met de getoonde legging. Ze weet wat haar maten zijn.

Die zijn niet veranderd.

‘Hallo, goeiemorgen!’ De opgewekte winkelbediende is een meisje van begin twintig, net als Addie zelf, hoewel het ene meisje echt bestaat en ouder wordt en het andere slechts een in barnsteen gevangen beeld is. ‘Zal ik ze alvast voor je in een pashokje leggen?’

‘O, dat hoeft niet,’ zegt Addie terwijl ze een paar laarzen uit een rek pakt. ‘Ik heb alles wat ik nodig heb.’ Ze volgt het meisje naar de drie pashokjes achter in de winkel.

‘Geef maar een gil als je me nodig hebt.’ Nog voordat het gordijn dicht is, draait het meisje zich om, en Addie is alleen met een gestoffeerd bankje, een manshoge spiegel en zichzelf.

Ze schopt haar schoenen uit, laat haar jasje van haar schouders glijden en gooit het op het bankje. Kleingeld rammelt in de zak als het neerkomt, en er valt iets uit. Met een plofje raakt het de grond en daarna rolt het door het smalle pashokje tot het tegen de plint botst en blijft liggen.

Het is een ring.

Een klein cirkeltje gesneden uit licht essenhout. Een vertrouwd sie-raad, ooit geliefd maar nu gehaat.

Addie staart er even naar. Haar vingers trillen verraderlijk, maar ze pakt de ring niet op en draait in plaats daarvan haar rug naar het houten cirkeltje en kleedt zich verder uit. Ze trekt de trui aan, hijst

zich in de legging, ritst de laarzen dicht. De etalagepop was dunner en langer, maar Addie geniet van hoe de outfit haar staat, de warmte van het kasjmier, het gewicht van de legging, de zachte omhelzing van de voering in de laarzen.

Een voor een verwijdert ze de prijskaartjes, zonder naar de nullen te kijken.

Joyeux anniversaire, denkt ze terwijl ze naar haar spiegelbeeld kijkt. Met schuin gehouden hoofd, alsof ook zij naar een liedje luistert dat alleen zij kan horen. Het plaatje van een moderne vrouw uit Manhattan, ook al is het gezicht in de spiegel hetzelfde gezicht dat ze al eeuwenlang draagt.

Addie laat haar oude kleren als een schaduw op de vloer van het pashokje achter. De ring een afgewezen kind in een hoekje. Het enige wat ze weer oppakt, is het neergegooide jasje.

Het is zacht, gemaakt van zwart leer dat zo versleten is dat het bijna als zijde aanvoelt, het soort kledingstuk waarvoor mensen tegenwoordig een fortuin neertellen en dat ze vintage noemen. Het is het enige voorwerp dat Addie weigerde in New Orleans achter te laten en aan de vlammen op te offeren, hoewel zijn geur er als de stank van rook aan bleef hangen, een door hem veroorzaakte eeuwige vlek op alles. Het kan haar niet schelen. Ze is gek op het jasje.

Toen was het nieuw, maar nu is het afgedragen, zie je er de slijtage aan af die bij haarzelf onzichtbaar blijft. Het doet haar denken aan Dorian Gray, de tijd weerspiegeld in koeienleer in plaats van mensenhuid.

Addie stapt het benauwde pashokje uit.

Aan de andere kant van de boetiek schrikt het winkelmeisje op; ze lijkt van slag als ze haar ziet. ‘Past alles?’ vraagt ze, te beleefd om toe te geven dat ze zich niet kan herinneren dat ze een klant naar de pashokjes heeft gebracht. Lang leve de klantvriendelijkheid.

Addie schudt treurig haar hoofd. ‘Soms moet je het doen met wat je hebt,’ zegt ze terwijl ze naar de deur loopt.

Tegen de tijd dat het winkelmeisje haar kleren vindt, als een spookmeisje op de vloer van het pashokje, zal ze zich niet herinneren van